

Alex van Schooten

'Grammatica is een saai hulpding'

Over de zin en onzin van grammatica verschillen leerlingen van mening, zoals blijkt uit een gesprek met Sarah Dunleavy, Natalia Ernstman, Gizela Slot, Zoran Holtkamp en Justin Krüger van het Hervormd Lyceum Zuid, een scholengemeenschap voor havo en vwo in Amsterdam.

Volgens deze vijf leerlingen wordt meer dan de helft van de lestijd van de moderne vreemde talen aan grammatica besteed. Koploper is Frans, een vak waarin volgens Justin en Zoran (beiden uit 3D, een havo-klas) tachtig tot negentig procent van de lestijd voor grammatica wordt uitgetrokken. Zoran: 'Het is echt alleen maar werkwoorden stampen. Je zal het wel moeten weten, maar ik vind het overdreven.' Spreekvaardigheid is volgens hem minstens zo belangrijk. 'Als je met een Fransman praat, dan kan je grammatica wel goed zijn, maar als je de uitspraak niet weet, dan verstaat 'ie je niet. Dan wil 'ie je ook niet verstaan, want die gasten zijn best wel arrogant. Als je

'Grammatica heeft helemaal niet met taalgevoel te maken.'

het niet goed uitspreekt denkt hij, ga maar verder leren.'

De drie leerlingen van 4A (een vwo-klas met Latijn) zeggen dat bij Frans, vergeleken met de andere talen, het meeste aan grammatica wordt gedaan. In de derde klas deden ze volgens Natalia alleen maar grammatica. Toch ziet Sarah hier wel de zin van in, want 'om één zin te maken heb je echt heel veel grammatica nodig.' Gizela kan het beamen. 'Ik keek laatst naar TV5, een Franse zender. Daar hebben ze Franse ondertitels en dan zie je dat al die verschillende tijden van de werkwoorden gebruikt worden.' Al heb je de Franse grammatica echt nodig, leuk is anders, volgens Gizela. 'Ik heb nooit zoveel zin in grammatica, omdat er zoveel omwegen in zitten. De plaats van een woord in de zin bijvoorbeeld. Je kunt nooit iets zelf verzinnen maar moet het altijd volgens het schema doen. Het heeft helemaal niet met taalgevoel te maken.'

Het algemene beeld dat de naamvallen bij Duits een

groot struikelblok vormen, gaat bij de vwo-leerlingen niet op. 'Naamvallen zijn makkelijk omdat ik het al zo vaak gezien heb,' beweert Gizela. 'Op zich is het niet moeilijk,' moet ook Sarah bekenen. 'Het is alleen lastig als je niet weet wat het geslacht is. Naamvallen zijn wel belangrijk. Ze horen gewoon in de Duitse taal. Tot nu toe hebben we in de vierde niet veel aandacht aan grammatica besteed; ongeveer een derde van de tijd. Ik denk dat dat eigenlijk te weinig is.' Ook Natalia vindt dat je ze gewoon moet weten, 'maar als je heel snel praat, horen ze toch niet of je fouten maakt.'

Zou het allemaal niet veel makkelijker zijn als de Duitsers de naamvallen zouden afschaffen? Zoran en Justin reageren enthousiast. Beiden vinden de naamvallen best moeilijk. Justin: 'Als je één klein foutje maakt, gaat er meteen een punt af.' Ook Sarah en Gizela zouden voor afschaffing stemmen. Maar, zo zegt Gizela, 'de hele Duitse traditie gaat dan weg.' Zoran, resoluut: 'So what! Jammer is dan alleen dat je allemaal dingen voor niks hebt geleerd.'

Het beste zou zijn als de Duitsers gewoon Engels leren, vindt Natalia. Zoran: 'Die jeugd die nu op school zit leert ook wel Engels.' 'Maar hoe!' reageert Natalia. 'Dat is echt niks. Dat komt omdat op tv alles nagesynchroniseerd wordt. Alles is gewoon Duits.' Gizela beaamt het: 'Ze weten echt niks van andere landen. De hele wereld zegt "radio" en dan hebben zij weer "Rundfunk"; de hele wereld zegt "televisie", en zij zeggen "Fernsehen". Dat slaat echt nergens op. Ze willen altijd maar hun eigen termen.'

Terug naar het onderwerp 'naamvallen'. Moet je ze kennen als je Duits praat?

'Het klinkt wel dom als je het niet kan,' reageert Gizela. 'Als je een Nederlander ziet op de Duitse tv, dat ziet er zo plomp uit.' Natalia: 'Maar als je op vakantie bent, denk je er niet over na. Toen ik met Duitsers praatte dacht ik echt niet hè shit, ik ben mijn naamvallenstencil vergeten.' Sarah denkt dat een goede woordenschat veel belangrijker is. Zoran: 'Als je het praat heb je de naamvallen niet echt nodig, maar het is wel leuk als je het kan. Het staat beter dan wanneer je alles verkeerd doet.'

De vreemde taal die in de ogen van de leerlingen veel belangrijker is dan Duits of Frans, is Engels. Jammer alleen dat het vak volgens de leerlingen van 4-vwo zo saai gegeven wordt. 'Eigenlijk doen we niks,' zegt Gizela. 'De leraar doet alsof we heel veel leren, maar we leren niks. Ze geeft oefeningen die we allang kennen.' Natalia vult aan: 'Die gaat ze nakijken en dan doet ze ongeveer twee zinnen per les. Als we oefeningen hebben waarin je bijvoorbeeld moet invullen 1C, 2B, 3A enzovoorts, dan zegt ze "Het goede antwoord

is 1C. Hebben jullie het allemaal gehoord? Het is 1C!" Een minuut gaat ze dan bij 1C stil blijven hangen.' Gizela zegt dat het veel te sloom gaat en dat ze daarvoor niet geconcentreerd is. 'Daardoor snap ik het ook niet.'

Ook de behandeling van de Nederlandse grammatica kan volgens de leerlingen van 4-vwo best wat sneller. Natalia: 'De leraar behandelt de oefeningen heel

kind te kunnen helpen. Sarah: 'Zinsontleding vind ik erg moeilijk en ik zal het ook nooit toepassen, tenzij ik Nederlands zou studeren, maar als je kinderen hebt, dan zou je het moeten weten. Want je moet ze wel met hun huiswerk kunnen helpen.' Gizela ziet nog een andere reden waarom die kennis belangrijk is. 'Het is wel makkelijk om te weten voor andere talen. Want bijvoorbeeld met Duits heb je "der des dem den" en nu weet je beter wat dat nou inhoudt.

vlnr Natalia, Justin, Zoran, Gizela en Sarah

langzaam.' 'En hij praat ook heel erg zacht,' vult Gizela aan, 'zodat je hem nooit kan verstaan.' Zoran vertelt dat ook 3D sinds een paar maanden een nieuwe leraar heeft. 'Hij is nogal jong en hij leest heel veel. Hij is altijd met boeken bezig. Hij laat ons verhaaltjes en liedjes en zo maken. Maar hij doet weinig aan grammatica. De vorige docente deed er veel meer aan. Ze probeerde het een beetje erin te proppen. Steeds weer oefeningen laten maken en overhoringen en zo. En dan nakijken in de klas. Dan is het vervelend als je het fout hebt. Want als je niet echt weet,

'Bij grammatica weet je wat je krijgt, dat is gewoon altijd leren.'

moet je het zelf verbeteren. Dan gaf ze van die kleine hints en zo. Ik heb liever dat ze het gewoon uitlegt.' Is het goed dat grammatica bij Nederlands zoveel aandacht krijgt? Zoran: 'Ik vind het vaak overdreven met al die kleine dingen, waar je denk ik nooit wat aan zult hebben. Soms heb je van die hele rare dingen met allemaal uitzonderingen: onbepaald koppelhulpwerkwoord of zoiets. En dan vraag ik me af of ik dat ooit nog zal gebruiken.' Justin sluit zich hierbij aan. 'Volgens mij heb ik er nooit wat aan. Ik weet niet in wat voor beroep je later zult moeten gaan ontleden.' Zoran: 'Nederlands-leraar.' 'Maar dat zal ik nooit worden dus,' reageert Justin. Eén reden kan Zoran wel bedenken, waarom je zoveel van de grammatica moet weten: om later je

Dan moet je toch eerst Nederlands hebben gehad om te weten wat nou een onderwerp is en zo. Het is een hulpdijng.' Sarah kan zich daar wel in vinden. 'Bij elke taal heb je wel persoonsvorm en zo. Bijvoorbeeld met Frans is het wel handig omdat het daar op een andere plek staat, zodat je dan wel goed weet wat nou persoonsvorm is en wat lijdend voorwerp is.' De nieuwe leraar Nederlands van 4-vwo besteedt naar het oordeel van de leerlingen te weinig aandacht aan grammatica.

'Hij leest ook veel in de klas uit een roman,' zegt Gizela. 'Zeker om reclame te maken voor de schrijver, maar ik denk dat we wel meer dingen te doen hebben. Ik denk dat hij denkt dat wij dat leuk vinden en dat vinden we ook wel, maar we zijn nog maar aan het begin van "Over en weer". Hij moet meer bij de les blijven. Wat afwisseling is leuk, maar hij leest de hele tijd.' Sarah: 'Dat valt wel mee.' Natalia: 'Ik denk dat we van het voorlezen ook wel wat leren. Niet dat je dan allemaal levenservaring opdoet, maar gewoon dat je denkt die schrijver lijkt me wel leuk of zo.' 'Maar dat kan je na één keer voorlezen toch wel zien,' zegt Gizela. Natalia: 'Dat is waar.'

In vergelijking met de andere onderwerpen die bij de vreemde talen behandeld worden, vinden de leerlingen grammatica maar saai. Justin: 'Het duurt te lang. Dan let je echt niet op en dan snap je het niet.' Sarah zegt dat ze er nooit echt zin in heeft, maar meestal vindt ze het niet zo erg. Zoran: 'In andere dingen zit meer afwisseling en daar kunnen nog wel verrassingen in voorkomen. Maar bij grammatica weet je wel wat je krijgt, dat is gewoon altijd leren.'